

ЗВІТ

Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

Відповідно до Постанови Верховної Ради України "Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України" від 17 грудня 2024 року № 4152-IX утворено Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (далі - Комісія).

Головою Комісії обрано народного депутата України Фролова Павла Валерійовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ"), заступником голови Комісії - народного депутата України Величковича Миколу Романовича (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРІСТЬ").

До складу Комісії обрано таких народних депутатів України:

Арсенюк Олег Олексійович	-	депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Вельможний Сергій Анатолійович	-	депутатська група «ДОВІРА»;
Войцехівський Віталій Олександрович	-	депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Волинець Михайло Якович	-	депутатська фракція політичної партії «Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина"»;
Горбенко Руслан Олександрович	-	депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Гриб Вікторія Олександрівна	-	позафракційна;

Козир Сергій В'ячеславович		депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Колтунович Олександр Сергійович	-	депутатська група "Платформа за життя та мир";
Неклюдов Владлен Михайлович	-	депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Павліш Павло Васильович	-	депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Світлична Юлія Олександрівна	-	позафракційна;
Ткаченко Максим Миколайович	-	депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»;
Юрченко Олександр Миколайович	-	депутатська група «Відновлення України».

Кількісний склад Комісії - 15 народних депутатів України. Секретарем Комісії було обрано Вельможного С.А.

Загальна інформація про Комісію та основні результати її діяльності

Відповідно до основних завдань, серед яких визначено здійснення аналізу практики застосування та реалізації законодавчих актів, підготовка пропозицій щодо визначення пріоритетних напрямів вдосконалення законодавства України з питань захисту внутрішньо переміщених та інших постраждалих від російської агресії українців, та затвердженого Плану роботи Комісія у період з 17 грудня 2024 року по 16 грудня 2025 року (надалі - звітний період) побудувала свою діяльність за такими основними напрямками:

надання фінансової та іншої допомоги внутрішньо переміщеним особам (далі - ВПО) та іншим особам, постраждалим внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

компенсація завданих шкоди, збитків та сприяння репараційним виплатам;
вирішення житлових питань внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

заходи парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади.

Також Комісія спрямувала зусилля на донесенні до міжнародних партнерів інформації про поточний стан постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України задля збільшення фінансової та гуманітарної допомоги, контролю виконання рішень Комісії прийнятих у 2024 та 2025 роках.

З 17 грудня 2024 року по 16 грудня 2025 року Комісією проведено 22 засідання, прийнято 52 рішення (з рішеннями Комісії можна ознайомитися на офіційній веб-сторінці Комісії за посиланням: https://www.rada.gov.ua/tsk/tsc_idps).

Комісією створено Робочу групу по запобіганню корупції у сфері захисту прав ВПО та використання бюджетних коштів для задоволення їх потреб, Робочу групу щодо шляхів вирішення проблеми забезпечення ВПО житлом, Робочу групу щодо формування державної політики збереження та розвитку людського капіталу та Робочу групу щодо внесення змін до Закону України № 2980-IX *«Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії РФ проти України»*.

Комісія продовжила роботу розпочату Тимчасовою спеціальною комісією Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, утвореною Постановою Верховної Ради України "Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України" від 21 грудня 2023 року № 3535-IX, зокрема щодо реалізації рішень та імплементації законів, прийнятих у період з 21 грудня 2023 року по 20 грудня 2024 року.

Важливим напрямом роботи Комісії у звітний період було проведення заходів постзаконодавчого контролю та забезпечення реалізації у звітному періоді ініційованих Комісією законів України № 4080-IX *«Про внесення змін до деяких законів України щодо додаткових заходів, пов'язаних із забезпеченням внутрішньо переміщених осіб житлом»* та № 4114-IX *«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пріоритетного права деяких категорій внутрішньо переміщених осіб на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна»*.

З ініційованих народними депутатами України - членами Комісії законопроектів Верховною Радою України також було прийнято в цілому один закон та одну постанову, а також два законопроекти - в першому читанні за основу, а саме:

Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав на землю власників об'єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій – в цілому (реєстр. № 13174 від 15.04.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/56186>);

Постанова про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України "Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії

Російської Федерації проти України" – в цілому (реєстр. № 13668 від 21.08.2025 - доступ за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/4663-IX#Text>);

проект Закону про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" та інших законів України – за основу (реєстр. № 12301 від 11.12.2024 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/45414>);

проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна – за основу (реєстр. № 13155 від 04.04.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56128>).

Завдяки врахуванню пропозицій (поправок) народних депутатів – членів Комісії до законопроекту реєстр. № 13439-3 від 14.07.2025 (доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56774>) було внесено зміни до Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік" і додатково передбачено 1 млрд грн на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формування фондів житла тимчасового проживання.

Після проведеної роботи народних депутатів – членів Комісії аналогічна субвенція була закладена і у Державному бюджеті на 2026 рік.

Крім цього, завдяки врахуванню пропозицій (поправок) народних депутатів – членів Комісії до законопроекту реєстр. № 14000 від 15.09.2025 (доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57325>) у Законі України "Про Державний бюджет України на 2026 рік" додатково передбачено 0,5 млрд грн на забезпечення житлом внутрішньо-переміщених осіб у сільській місцевості у складі субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування фондів житла для тимчасового проживання або підтриманого проживання евакуйованих та внутрішньо переміщених осіб і заходів щодо забезпечення їх житлом у сільській місцевості (загалом 1,5 млрд грн).

Крім того Комісією внесено на розгляд Парламенту:

проект Закону про внесення змін до Закону України "Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України" та деяких інших законів України щодо удосконалення механізму надання компенсацій та обліку нерухомого майна (реєстр. № 13136 від 26.03.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/56069>);

проект Закону про внесення змін до Закону України «Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» (реєстр. № 14303 від 15.12.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59354>).

Надання фінансової та іншої допомоги внутрішньо переміщеним та іншим особам, постраждалим внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

Одним з елементів підтримки ВПО протягом всього періоду збройної агресії Російської Федерації проти України залишається гуманітарна та фінансова допомога. Відповідно до Плану гуманітарних потреб і реагування, консолідованого Управлінням ООН з координації гуманітарних справ (ОСНА), у 2025 році гуманітарної допомоги потребують 12,7 млн українців (у 2024 році понад 14,6 млн українців), що еквівалентно 2,63 млрд. дол. США.

У 2025 році надання ВПО допомоги на проживання надалі здійснюється згідно з Порядком надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 332. Така допомога виплачується ВПО щомісяця у розмірі 3000 грн - для осіб з інвалідністю та дітей, 2000 грн - для інших осіб. У звітному періоді Комісія домоглась збереження виплат цієї допомоги в середньому для 1 млн ВПО кожного місяця, а зміни в порядку призначення стосувались, зокрема, особливостей пов'язаних з призначенням субсидії на найм житла, зокрема припинення виплати допомоги на проживання у разі отримання субсидії.

Проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо виплати допомоги на проживання з урахуванням результатів оцінювання задоволення потреб та ступеня інтеграції внутрішньо переміщеної особи за місцем фактичного проживання (реєстр. № 10382, доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43458>) в звітному періоді Верховною Радою України не розглядався.

Верховна Рада України ухвалила в цілому ініційовані членами Комісії законопроекти:

Закон України від 8 жовтня 2025 року № 4625 IX про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав на землю власників об'єктів нерухомого майна, зруйнованих внаслідок бойових дій (проект реєстр. № 13174, доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/56186>), який передбачає право власників зруйнованого житла без аукціону приватизувати або орендувати земельні ділянки, на яких були знищені об'єкти, і спрямований на забезпечення рівності прав постраждалих громадян із власниками майна, яке не було зруйноване;

Постанову від 23 жовтня 2025 року № 4663-IX про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України "Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України" – в цілому (проект реєстр. № 13668, доступ за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/4663-IX#Text>), якою до основних завдань Комісії віднесено також сприяння координації реалізації державної політики у сфері забезпечення комплексних заходів щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб під час їх евакуації, адаптації, інтеграції, реінтеграції, сприяння

поверненню в Україну громадян, які виїхали за кордон внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України. Реалізація цієї постанови сприятиме скоординованій взаємодії між законодавчою та виконавчою гілками влади, сталому і системному підходу до захисту прав наших громадян та формуванню цілісної державної політики у цій сфері.

Суттєвим здобутком у сфері законодавчого забезпечення захисту прав ВПО стало ухвалення Верховною Радою України 15 квітня 2025 року в першому читанні нової редакції Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (реєстр. № 12301, доступ за посиланням <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/45414>), розробленого Комісією. Законопроект передбачає комплекс заходів на всіх етапах внутрішнього переміщення, включно з правом на щомісячну грошову допомогу, яка виплачуватиметься протягом воєнного стану та одного місяця після його завершення, з можливістю припинення лише за результатами офіційної оцінки рівня задоволення потреб ВПО. Визначено вимоги до Уряду щодо розробки та затвердження порядку функціонування електронного кабінету внутрішньо переміщеної особи, забезпечення його роботи протягом трьох місяців з подальшим (протягом шести місяців) забезпеченням наповнення Баз даних про внутрішньо переміщених осіб за результатами оцінювання потреб ВПО і ступеня їх задоволення та інтеграції за місцем фактичного проживання.

Комісією 28 квітня 2025 року було схвалено пропозиції до редакції зазначеного законопроекту до другого читання та направлено до головного комітету - Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин. З жовтня 2025 року законопроект підготовлений до розгляду у другому читанні та прийняття в цілому, очікуючи включення до порядку денного пленарного засідання.

Крім того, головний комітет - Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування - рекомендував прийняти за основу та в цілому проект Закону України про внесення зміни до статті 5 Закону України "Про статус гірських населених пунктів в Україні" щодо захисту прав ВПО (реєстр. № 12300, доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/45416>), розроблений членами Комісії. Цей проект усуває дискримінаційні підходи у наданні надбавок ВПО, які мешкають у гірських населених пунктах. Наразі близько 100 тисяч ВПО у таких громадах наразі не мають доступу до 20% надбавок до пенсій, стипендій та інших державних виплат, на відміну від місцевих жителів, що створює соціальну несправедливість. Законопроект дозволяє порівняти ВПО до інших мешканців у цих умовах.

Запропоновані законодавчі зміни покликані створити стійку модель фінансової підтримки ВПО, яка базується на потребах конкретної людини, сприятимуть ефективній інтеграції переселенців у громади та забезпечить реальний захист їх прав незалежно від регіону перебування.

Схваленим народними депутатами – членами Комісії законопроектом про внесення змін до Закону України «Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури,

державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» (реєстр. № 14303 від 15.12.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59354>) гарантуються виплати всім працівникам та іншим особам, які постраждали на об'єктах критичної інфраструктури, в т.ч. під час ліквідації наслідків обстрілів (а не лише тим, які мали виключно трудові відносини і перебували виключно на об'єкті критичної інфраструктури за визначеною у відповідному Реєстрі юридичною адресою), продовжується строк на подачу заяви щодо призначення виплат на дію воєнного стану плюс три роки, а також надається можливість збільшення суми виплат у разі якщо людина з часом отримала «підвищення» групи інвалідності внаслідок спричинених російською агресією поранень.

Підтримуючи необхідність пошуку довгострокових рішень щодо забезпечення житлом ВПО різних цільових груп, Комісія своїм рішенням від 15 січня 2025 року окреслила потенційні ризики реалізації проєкту щодо надання субсидії на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житлового приміщення (частини житлового приміщення) та компенсації частини податку на доходи фізичних осіб або єдиного податку та військового збору передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2024 р. № 1225. Йдеться про наявність бюрократичних процедур, які можуть створювати додаткові обтяження для орендодавців; недостатній рівень обізнаності ВПО щодо можливостей отримання допомоги. У зв'язку з цим, Комісія рекомендувала Кабінету Міністрів України вжити заходів для мінімізації зазначених ризиків. Окремо наголошено на необхідності впровадження системної оцінки потреб ВПО на місцевому рівні, а також розробки регіональних програм підтримки, з урахуванням особливостей кожного регіону. В подальший період до постанови Уряду двічі було внесено зміни спрямовані на адресність отримання субсидії, можливість юридичним особам - власникам житлових приміщень передавати такі приміщення або їх частини для тимчасового проживання наймачам, можливість отримувати субсидію за найм окремих кімнат в житловому приміщенні, можливість отримання субсидії самотніми особами тощо. Водночас, станом на 20 листопада 2025 року Мінсоцполітики повідомило про спрямування 2,5 млн грн на виплату субсидії на оплату вартості або частини вартості найму (оренди) житлового приміщення 72 особам. У Комісії відзначали, що для ефективного і масового застосування механізму субсидованої оренди необхідні комплексні заходи детінізації ринку орендного житла та стимулювання орендодавців здавати житло ВПО не «втемну», а за договором, зокрема, звільнення від оподаткування доходів орендодавців та звільнення їх від необхідності декларувати такі доходи (крім надприбутків), якщо вони надають своє житло переселенцям, тобто встановлення для них нульової ставки ПДФО та військового збору (зараз ставки становлять відповідно 18% та 5%).

Низкою рішень Комісія визначила дорожню карту щодо посилення захисту прав ВПО, евакуйованих осіб та іншого постраждалого від російської агресії населення України.

Так, рішенням від 10 жовтня 2025 року Комісія запропонувала Кабінету Міністрів терміново впровадити електронну систему (інформаційну базу) для збору потреб населення в евакуації із зазначенням вікових категорій та

фізіологічних особливостей, складу домогосподарства, наявності домашніх тварин, забезпечення подальшого переміщення та розміщення евакуйованих осіб у місцях із належними умовами проживання шляхом надання їм декількох пропозицій розміщення в місцях тимчасового проживання чи в житлі, призначеному для тимчасового проживання ВПО із зазначенням адрес, фото/відео-матеріалів про такі житлові приміщення, а також забезпечити надання доглядових соціальних послуг евакуйованим особам, які потребують стороннього догляду, а також внести на розгляд Верховної Ради проект змін до законодавчих актів України, зокрема Кодексу цивільного захисту України щодо врегулювання порядку евакуації мешканців з територій, на яких ведуться (велися або є пряма загроза початку ведення) бойові дії, в т.ч. обов'язкової (примусової) евакуації окремих категорій громадян, визначення заходів підтримки держави під час евакуації, подальшої підтримки з боку держави, координації надання гуманітарної допомоги особам, які були евакуйовані, системної підтримки територіальних громад, до яких здійснюється евакуація, дотримання принципу єдності родини під час евакуації. Головам обласних (Київської міської) державних військових адміністрацій запропоновано інтенсифікувати пошук вільних місць для розміщення (проживання) евакуйованих осіб, приділивши особливу увагу місцям для маломобільних осіб, осіб з інвалідністю та сімей з дітьми, включивши стан виконання цього завдання до одного із основних критеріїв для оцінювання ефективності діяльності очільників відповідних державних військових адміністрацій.

Рішенням від 19 листопада 2025 року Комісія запропонувала Прем'єр-міністру України вжити заходів для створення національної системи (реєстру) шкоди завданої особистим немайновим правам постраждалих внаслідок збройної агресії росії, розробити і подати проект закону «Про підтримку осіб, особистим немайновим правам яких завдано шкоди внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» та забезпечити облік, документування та збереження доказів щодо немайнової шкоди та страждань людей, спричинених війною.

Крім цього, за результатами заслуховування інформації Мінрозвитку про результати Конференції з питань відновлення України URC-2025 та стан реалізації підписаних домовленостей, у тому числі щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих, своїм рішенням від 10 жовтня 2025 року Комісія запропонувала Кабінету Міністрів вжити заходів щодо створення відповідної бази усіх підписаних угод, меморандумів, протоколів про наміри або інших документів за результатами усіх міжнародних конференцій з відновлення України (URC-2025 у Римі, URC-2024 у Берліні, URC-2023 у Лондоні та URC-2022 у Лугано), в т.ч. сторонами яких були центральні та місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування, запровадити моніторинг та оцінку стану їх виконання (реалізації) та відповідальних за це посадових осіб, а також врегулювати порядок доступу до цієї інформації, а також посилити міжвідомчу координацію для ефективного залучення та використання міжнародного фінансування, спрямованого на підтримку ВПО, ветеранів війни та інших постраждалих від російської агресії громадян.

З метою збільшення або хоча б збереження обсягів допомоги постраждалому населенню України Комісія 11 листопада 2025 року організувала закриту зустріч

з керівниками та представниками дипломатичних місій в Україні. Відверте обговорення питань підтримки ВПО та перспектив вирішення проблем постраждалих від російської агресії українців в умовах скорочення міжнародного гуманітарного реагування (*за три роки обсяг світового фінансування гуманітарних потреб скоротився удвічі, а у 2025 році Україна опустилася на третє місце після Палестини та Сирії, отримавши 6,6% від загального обсягу, при тому, що за оцінками ООН кожен третій українець потребує гуманітарної допомоги у 2025 році*) із представниками майже усіх представлених у Києві посольств стало важливим кроком для інформування міжнародної спільноти про необхідність продовження підтримки України у гуманітарному напрямку. Конструктивний діалог за участі Міністра соціальної політики, сім'ї та єдності та заступника Міністра закордонних справ виявив спільну готовність до співпраці у вирішенні питань захисту прав ВПО та усіх постраждалих від війни українців.

Компенсація завданих шкоди, збитків та сприяння репараційним виплатам

За даними спільної Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), оприлюдненої Урядом України, Групою Світового банку, Європейською Комісією та Організацією Об'єднаних Націй, станом на 31 грудня 2024 року загальна вартість відбудови та відновлення в Україні становить 524 мільярди доларів США (506 мільярдів євро) впродовж наступного десятиліття. Це приблизно у 2,8 рази перевищує прогнозований номінальний ВВП України за 2024 рік. Оцінка RDNA4, яка охоплює завдану шкоду за майже три роки з 24 лютого 2022 року по 31 грудня 2024 року, демонструє, що пряма шкода в Україні наразі сягнула 176 мільярдів доларів США (170 мільярдів євро), порівняно зі 152 мільярдами доларів США (138 мільярдів євро) у оцінці RDNA3, оприлюдненій у лютому 2024 року.

Комісія продовжила системну роботу над удосконаленням законодавства щодо компенсаційних механізмів, аби кожен громадянин, постраждалий від російської агресії, мав доступ до справедливого, прозорого та ефективного відшкодування.

Комісією здійснювався контроль забезпечення реалізації Закону України № 4114-IX *«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пріоритетного права деяких категорій внутрішньо переміщених осіб на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна»*, який передбачає пріоритетне право ВПО на отримання компенсації за програмою «Відновлення», а також створив правові підстави для спрямування у 2025 році залишку коштів Державного бюджету на 2024 рік у сумі 15 млрд грн на виплату компенсацій за зруйноване житло для родин ВПО. Завдяки пропозиціям членів Комісії до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» було на 4 млрд грн збільшення фінансування програми «Віднолення». Це дало змогу станом на 11 грудня 2025 року 13862 родинам ВПО отримати житлові сертифікати (на суму 17,8 млрд грн), з яких оплачено 8919 сертифікатів (на суму 12,1 млрд грн).

Згідно інформації Мінрозвитку загалом станом на 11 грудня 2025 року погоджено 125 787 заяв на компенсацію за пошкоджене житло (на суму 12,7 млрд

грн), з яких проведено виплати по 121 490 заявам (на суму 11,85 млрд грн); видано 31538 житлових сертифікатів (на суму 44,6 млрд грн), з яких оплачено 20245 сертифікатів (на суму 30,9 млрд грн); погоджено 1134 грошових компенсацій на відбудову (на суму 2,54 млрд грн), з яких виплачено перший платіж по 725 компенсаціям (на суму 870 млн грн), другий платіж – по 108 компенсаціям (на суму 127 млн грн).

У звітному періоді Комісією було розглянуто особливості діяльності міжнародного Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, його мандат та значення у майбутньому процесі відшкодування шкоди. Комісія звернула увагу на необхідність адвокації на міжнародному рівні та надання права на репарації українцям, які втратили житло внаслідок збройної агресії з 2014 року по 23 лютого 2022 року та гарантування справедливого підходу для всіх постраждалих, а також рекомендувала розширити інформування постраждалих про Реєстр через офіційні канали державних установ та місцевих органів влади, забезпечити допомогу в поданні заяв через ЦНАПи та сприяти фіксації доказів збитків для збереження їх як доказової бази.

Комісія усіляко сприяла інформуванню постраждалих про можливість подання заяв до Реєстру, і станом на 12 грудня до Реєстру вже подано близько 85 000 заяв, наразі можна подавати заяви у 14 категоріях: А1.1 Вимушене внутрішнє переміщення, А2.1 Смерть близького члена сім'ї, А2.2 Зникнення безвісти близького члена сім'ї, А2.3 Серйозні тілесні ушкодження, А2.4 Сексуальне насильство, А2.5 Катування, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання, А2.6 Позбавлення свободи, А2.7 Примусова праця або служба, А2.8 Насильницьке переміщення або депортація дітей, А2.9 Насильницьке переміщення або депортація дорослих, А3.1 Пошкодження або знищення житлового нерухомого майна, А3.2 Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна, А3.3 Втрата житла або місця проживання, А3.6 Втрата доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях. Запуск нових категорій заяв очікується найближчим часом.

Продовжуючи роботу над удосконаленням національного законодавства, що стосуються компенсацій за зруйноване та пошкоджене майно, Комісією підтримано зміни до Закону України № 2923 "Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України" (проект реєстр. № 13136 від 26.03.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/56069>), який головний комітет - Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку - 27 серпня 2025 року рекомендував прийняти за основу.

Цей законопроект - важливий крок для доступності та ефективності компенсаційних механізмів, адже відповідно до його положень:

- компенсація поширюватиметься на житло, зруйноване з початку агресії РФ – з 19 лютого 2014 року, пріоритет надаватиметься сім'ям, які втратили єдине житло;

- за результатами дистанційного обстеження всього знищеного житла на тимчасово окупованих територіях України (за допомогою супутників, дронів, з інших джерел відеофіксації) власникам такого житла буде видано сертифікати «Відновлення», якщо вони перемістились на підконтрольну Уряду України територію;

- повністю зруйновані міста (такі як Попасна, Бахмут, Соледар, Мар'янка та інші) рішенням Уряду зможуть бути віднесені до таких, що не потребують обстеження і підтвердження для отримання житлових сертифікатів по програмі «Відновлення»;

- власники зруйнованих квартир у багатоповерхівках, які відновлюватимуться, отримають право вибору: 1) залишити собі відновлену квартиру; 2) отримати компенсацію у вигляді житлового сертифікату на купівлю нового житла (а відновлена квартира перейде у комунальну власність як соціальне житло);

- замість одного року після закінчення воєнного стану для подання заяв на компенсацію люди матимуть 3 роки тощо.

Цей законопроект 13136 відкриває також потенційні можливості для напрацювання механізмів допомоги ВПО за пошкоджене та вціліле житло на тимчасово окупованих територіях України.

Голова Комісії двічі піднімав питання невідкладного розгляду цього законопроекту на засіданні Ради Коаліції, при цьому прийняття його у першому читанні підтримала Прем'єр-міністр України Ю.Свириденко. Рішенням від 19 листопада 2025 року Комісія звернулась до Президента України з проханням підтримати прийняття законопроекту № 13136.

Крім цього, Комісія звернулась до Прем'єр-міністра України з пропозицією запровадити механізми фіксації та обліку майнових збитків, завданих громадянам і бізнесу російською агресією з 2014 року, визначити міністерство, яке опікуватиметься захистом прав українців на тимчасово окупованих територіях, врегулювати фінансування відновлення місць загального користування у багатоквартирних в рамках програми «Відновлення».

Президії парламенту та головам усіх депутатських фракцій і груп Комісія запропонувала прискорити прийняття важливих законопроектів, що запроваджують спрощену (адміністративну) процедуру замість судової:

підтвердження права власності на житло у випадку знищення війною документів у БТІ (реєстр. № 11440),

державної реєстрації народження, смерті та інших актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій території (реєстр. № 9069).

За звітний період було прийнято у першому читанні ініційований народними депутатами – членами Комісії проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна (реєстр. № 13155 від 04.04.2025 - доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56128>), який передбачає, що під час дії воєнного стану та ще рік після його припинення чи скасування не нараховується плата за житлово-комунальні-комунальні послуги у разі пошкодження або руйнування житла в багатоквартирному будинку внаслідок бойових дій,

терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією рф проти України.

Було врегульовано також питання щодо не врахування об'єктів нерухомості, що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих рф територіях України до бази оподаткування податком на нерухоме майно – згідно Закону України від 3 грудня 2025 року № 4698-IX (доступ за посиланням: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57479>) встановлено застосування цієї норми з 1 січня 2025 року.

Комісією також було опрацьовано зауваження Нотаріальної палати України до прийнятого у першому читанні законопроекту 11440 про зміни до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», який дозволяє держреєстраторам і нотаріусам вносити відомості до Держреєстру речових прав на нерухоме майно (ДРРП) на підставі оригіналів паперових документів без звернення до суду та підтвердження інформації від БТІ, за умови відсутності доступу або фізичного знищення архіву БТІ. Враховуючи важливість прийняття цього законопроекту для близько 1 мільйона постраждалих українців, які не мають відомостей про своє майно у ДРРП, Комісія направила пропозиції щодо остаточної редакції цього законопроекту Комітету з питань правової політики та запропонувала утворити Робочу групу з підготовки редакції проекту 11440 до другого читання, запросивши до її складу народних депутатів України від Комісії, представників Уряду, Нотаріальної палати України, професійних асоціацій державних реєстраторів, експертного середовища.

Вирішення житлових питань внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

Забезпечення житлом ВПО та громадян, які втратили домівки внаслідок збройної агресії рф, залишається одним з головних викликів, з яким стикається Україна. За даними RDNA4 станом на кінець 2024 року найбільш постраждалим секторами є житловий сектор, 13% загального житлового фонду було пошкоджено або зруйновано, від чого постраждали понад 2,5 мільйона домогосподарств. Враховуючи середній склад домогосподарства в Україні, кількість українців, які повністю або частково втратили житло становить близько 6 мільйонів. За даними Міжнародної організації з міграції, ВПО з серйозними житловими труднощами у 1,5 рази менше схильні інтегруються в нових громадах.

У зв'язку з цим, Комісія визначила житлову політику одним із головних пріоритетів своєї роботи. Основним інструментом реалізації цієї політики має стати Інформаційно-аналітична система об'єктів нерухомого майна для забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом (далі - Реєстр), створення якої передбачено Законом № 4080-IX, ініційованого Комісією з метою вперше в історії України провести системну інвентаризацію всієї нерухомості, яка потенційно може бути використана для розміщення внутрішньо переміщених осіб: від комунального та державного житла до недобудов, земельних ділянок і тимчасово вільних об'єктів.

За підтримки Міжнародного комітету порятунку (IRC) в Україні Комісія організувала воркшоп *«Житло для ВПО: прозора інвентаризація та антикорупційний контроль»*, який відбувся 29 травня 2025 року. Цей захід став важливим кроком у реалізації Закону № 4080-ІХ, оскільки разом з представниками державних органів, міжнародних партнерів та громадянського суспільства було обговорено механізми прозорої інвентаризації житлового фонду та запобігання корупційним ризикам. На заході також був презентований практичний посібник з методичними рекомендаціями для учасників інвентаризації, який доступний на офіційній сторінці Комісії (доступ за посиланням: https://www.rada.gov.ua/documents/tskVRU/tsc_idps/news_tsc_idps/262533.html).

Крім цього, 15 серпня 2025 року у місті Одеса Комісія провела конференцію *«Житло для ВПО: перші результати всеукраїнської інвентаризації та стан реалізації Закону 4080»* за участю представників обласних координаційних комісій та районних комісій з обстеження з усіх регіонів України, представників державної влади, громадських та міжнародних організацій, а також заступників Міністрів розвитку громад та територій, освіти та науки, соціальної політики, сім'ї та єдності. За результатами цієї конференції встановлено пришвидшити практичний запуск Реєстру житла для ВПО (Інформаційно-аналітичної системи), визначити порядок розгляду заяв на проживання та критерії відбору сімей на поселення, врегулювати використання чистих земельних ділянок під забудову, які теж мають бути включені до Реєстру, знайти механізми надання для проживання окремих будівель (їх частин), що входять до цілісних майнових комплексів відповідних об'єктів. Констатовано, що територіальні громади та органи місцевого самоврядування дуже повільно надають об'єкти нерухомості та земельні ділянки для інвентаризації. Важливо змінити цей тренд, адже наявність об'єкта у Реєстрі житла дозволить швидше залучати кошти міжнародних гуманітарних організацій та національних благодійних фондів у будівництво житла для ВПО або приведення цих об'єктів у належний для проживання стан.

Рішенням від 26 вересня 2025 року Комісія звернулась до Прем'єр-міністра України з пропозицією для забезпечення належного виконання закону № 4080 доручити міністерствам, іншим ЦОВВ, суб'єктам управління об'єктами державної власності надати обласним, Київській міській військовим (державним) адміністраціям відомості щодо усіх об'єктів нерухомого майна державної власності, в т.ч. земельних ділянок, що можуть бути використані для проживання внутрішньо переміщених осіб, які перебувають в управлінні (віданні) цих органів (суб'єктів управління) для проведення їх обстеження та включення до Інформаційно-аналітичної системи. У свою чергу, обласним, військовим (державним) адміністраціям звернутись до органів місцевого самоврядування кожної області із запитом про надання відомостей щодо усіх відповідних об'єктів нерухомого майна комунальної власності, в т.ч. земельних ділянок, для проведення їх обстеження та включення до Інформаційно-аналітичної системи.

Станом на кінець листопада координаційні комісії в областях отримали інформацію про 11 381 об'єкт, що потребують обстеження. Лише 20,9% обстежені повністю. А постановою Уряду передбачено запуск Інформаційно-аналітичної системи (реєстру) лише з 1 жовтня 2026 року.

Комісія звернулась до Кабінету Міністрів України з вимогою внести зміни до Порядку функціонування Інформаційно-аналітичної системи щодо забезпечення прискорення її створення (або відповідного прототипу чи Баз даних із наявністю основних функціональних можливостей оригіналу) та початку функціонування не пізніше I кварталу 2026 року, визначити строки, порядок та критерії розгляду та задоволення заяв ВПО про надання для проживання об'єктів нерухомого майна. До Всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України», «Асоціація об'єднаних територіальних громад», «Всеукраїнська асоціація громад» та «Українська асоціація районних та обласних рад» Комісія звернулась з проханням рекомендувати усім членам відповідних асоціацій - органам місцевого самоврядування надати відомості щодо усіх об'єктів нерухомого майна комунальної власності, в т.ч. земельних ділянок, що можуть бути використані для проживання внутрішньо переміщених осіб, які перебувають в управлінні (віданні) цих громад (суб'єктів управління) для проведення їх обстеження та включення до Інформаційно-аналітичної системи.

Рішенням від 19 листопада 2025 року Комісія запропонувала Прем'єр-міністру України доручити внести зміни до Методики розрахунку орендної плати за державне майно, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2021 р. № 630, передбачивши зменшення орендної ставки з 3% до 0,01% для договорів оренди державного майна, коли орендарями є громадські об'єднання, благодійні організації для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, а також при затвердженні порядку та умов надання і використання у 2026 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формування фондів житла тимчасового проживання, передбачити можливість її спрямування на об'єкти державної власності та перенесення видатків поточного бюджетного періоду на наступний бюджетний період.

Упродовж звітнього періоду Комісія провела низку виїзних засідань у регіонах, зокрема у Житомирській, Рівненській, Волинській, Львівській, Хмельницькій, Одеській областях, з метою вивчення стану забезпечення житлом ВПО, умов проживання в місцях тимчасового розміщення (далі - МТП), доступу до житлових програм. Серед іншого обласним військовим адміністраціям було рекомендовано посилити роботу щодо формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО, забезпечення ведення обліку громадян, що потребують житла для тимчасового проживання, проведення інвентаризації об'єктів нерухомості та визначення наявних приміщень, що можуть бути приведені до придатного для проживання стану, а також забезпечення ВПО доступним житлом з урахування потреб, спроможностей, критеріїв вразливості та використанням механізмів державно приватного партнерства. До територіальних громад зазначених областей Комісія, в свою чергу, звернулась з пропозицією використовувати кредитні, лізингові програми, оренду з правом викупу та інші механізми забезпечення житлом ВПО, а також збільшити у поточному році видатки з місцевих бюджетів на вирішення питань забезпечення житлом ВПО.

Рішенням від 26 вересня 2025 року Комісія запропонувала Кабінету Міністрів України внести зміни до Постанови від 1 вересня 2023 року № 930 «Деякі питання

функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» щодо продовження терміну приведення обласними, Київською міською державними (військовими) адміністраціями разом із органами місцевого самоврядування житлових умов у місцях тимчасового проживання у відповідність із вимогами постанови КМУ № 930, збільшити строк для укладання договору користування приміщеннями МТП для ВПО з 30 днів до 60 днів після вселення, забезпечення відповідними військовими адміністраціями наявності гарантованої мінімальної кількості місць тимчасового проживання та вільних ліжко-місць у них, що відповідають вимогам доступності та забезпечення безбар'єрного простору для розміщення ВПО з числа осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення тощо.

Для консолідації зусиль держави, місцевої влади, міжнародних донорів та громадянського суспільства для спільного пошуку ефективних та довготривалих підходів до вирішення житлової кризи, спричиненої війною, Комісія спільно з Мінрозвитку за підтримки проєкту Ради Європи «Сприяння розробці житлових рішень для осіб, постраждалих від війни в Україні. Фаза II» 30 липня 2025 року організувала міжнародний форум «Житло для постраждалого населення: партнерство заради сталих рішень», який об'єднав різні групи заінтересованих сторін, включаючи представників законодавчої, виконавчої гілок влади, керівників обласних військових адміністрацій, голів територіальних громад, всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування, представників міжнародних та національних неурядових організацій, провідних експертів у сфері житла та постраждалого населення.

Питання житлового забезпечення ВПО та інших постраждалих внаслідок збройної агресії неодноразово порушувалося Головою Комісії на ключових міжнародних майданчиках, зокрема під час засідань Парламентської асамблеї ОБСЄ 20–21 лютого 2025 року у Відні, Австрія, 29 червня - 3 липня 2025 року у Порто, Португалія, 17-19 листопада 2025 року у Стамбулі, Туреччина, а також на Конференції з питань відновлення України URC-2025 10-11 липня у Римі, Італія. Підкреслено, що без вирішення житлової кризи неможливе ані повноцінна інтеграція ВПО, ані успішне відновлення держави.

Заходи парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади

Упродовж звітного періоду Комісія в межах заходів парламентського контролю зосередила увагу на моніторингу впровадження державної політики щодо ВПО, реагуванні на виклики, що виникли у зв'язку зі змінами в системі центральних органів виконавчої влади, діяльності консультативно-дорадчих органів ВПО тощо.

Наприкінці 2024 року та початку 2025 року відбулися суттєві зміни в архітектурі центральних органів виконавчої влади, які безпосередньо вплинули на формування та реалізацію державної політики щодо ВПО та інших постраждалих. Мінреінтеграції було реорганізовано та перейменоване в Міністерство національної єдності, яке також в подальшому було ліквідоване. Більшість повноважень Мінреінтеграції передано до Мінрозвитку, ряд повноважень

Мінреінтеграції - не були передані до компетенції будь-яких інших центральних органів влади та потребують визначення у відповідних нормативно-правових актах, зокрема щодо впровадження засад і заходів перехідного правосуддя. Водночас, на засіданні Ради Коаліції від 31 жовтня 2025 року Прем'єр-міністр України зазначила про покладання на Мінсоцполітики координаційних функцій щодо реалізації державної політики захисту ВПО, інформування ВПО щодо видів та обсягів допомоги від держави.

Комісія на розширеному засіданні в січні 2025 року заслухала представників міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо виконання Операційного плану з реалізації Стратегії державної політики у сфері внутрішнього переміщення до 2025 року. За результатом чого було повторно констатовано, що виконання поставлених завдань є недостатнім, відсутня належна координація між органами влади, зокрема у питаннях евакуації, визначення ТОТ та управління місцями тимчасового проживання. Комісія рекомендувала Уряду оновити Операційний план із урахуванням нових викликів та розпочати розробку нової Стратегії внутрішнього переміщення з обов'язковим залученням громадськості, місцевого самоврядування та міжнародних партнерів.

Комісія також встановила налагодити ефективну взаємодію між центральними органами виконавчої влади, обласним і місцевим рівнем, щоб кожен переселенець мав доступ до актуальних даних про усі наявні заходи підтримки ВПО, рекомендувала державним установам створити зручні та регулярно оновлювані інформаційні ресурси для ВПО, доступні у тому числі для людей з інвалідністю, забезпечити безперервну роботу державних гарячих ліній.

За результатами розгляду питань діяльності Рад з питань забезпечення прав ВПО, які мають стати майданчиком для просування інтересів ВПО, серед іншого, було рекомендовано узагальнювати пропозиції та рекомендації на регіональному рівні для подальшого надання Верховній Раді, Кабінету Міністрів, іншим органам державної влади та органам місцевого самоврядування, сприяти подальшому матеріально-технічному забезпеченню діяльності Рад з питань ВПО, зокрема шляхом надання приміщень для проведення засідань, необхідної комп'ютерної техніки та організації протокольного, документального супроводження їх діяльності.

Комісією надалі вживаються заходи реагування щодо ситуацій, які можуть містити ознаки складу злочину, стосовно забезпечення прав та інтересів ВПО. На спільному засіданні Комісії і Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики було розглянуто ситуацію навколо придбання Лисичанською міською військовою адміністрацією приміщення дитячого табору «Дружба» для потреб ВПО. Комісія звернулася до правоохоронних і антикорупційних органів із запитом щодо стану розслідування відповідних кримінальних проваджень та перевірки майнових декларацій посадових осіб, причетних до прийняття рішень. Також рекомендовано Державній аудиторській службі України провести фінансовий аудит бюджетів Луганської області та Лисичанської громади, а Прем'єр-міністру України – посилити контроль за витрачанням бюджетних коштів військовими адміністраціями на житлові програми та запровадити механізм обов'язкової перевірки звітів про оцінку

нерухомості, що придбавається за державні кошти, з метою запобігання зловживанням і неефективному використанню ресурсів.

З огляду на те, що майже вся територія Луганської області є тимчасово окупованою, Комісія приділила особливу увагу вивченню стану реалізації політик підтримки осіб з цієї території, які постраждали внаслідок збройної агресії. Комісією було рекомендовано Кабінету Міністрів України розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект, який визначатиме правовий статус та особливості функціонування військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування населених пунктів, які тимчасово окуповані, та їх працівників, зокрема, який забезпечуватиме уніфікований підхід до організаційно-управлінської структури цих органів, типового функціоналу структурних підрозділів, критеріїв визначення чисельності штату (чисельність населення до окупації, кількість ВПО, орієнтовна кількість населення в окупації), граничних розмірів оплати праці їх працівників з урахуванням фактично виконуваних посадових обов'язків, повноважень та порядку взаємодії із органами державної влади та громадами на підконтрольній Уряду України території, куди перемістились мешканці цих окупованих населених пунктів. Крім того, рекомендовано прийняти зміни до законодавства, які б у чітко визначених межах передбачали можливість витрачання коштів бюджетів територіальних громад, які окуповані, на потреби мешканців цих громад, які перемістились та проживають в інших громадах на підконтрольній Уряду України території тощо.

12-13 червня 2025 року у м.Хмельницький відбувся Парламентський форум-діалог *«Українці за кордоном: виклики, підтримка та повернення»* метою якого стало об'єднати думки щодо підтримки та збереження зв'язків з українцями за кордоном, визначити можливі траєкторії повернення та реінтеграція українців, а також напрацювати рішення щодо запобігання міграції з України. Участь у форумі взяли понад 100 представників органів влади, місцевого самоврядування, міжнародних та національних організацій.

За результатами цього Форуму Комісія звернулась до Прем'єр-міністра України щодо необхідності розробки та затвердження стратегічних документів спрямованих на захист прав і свобод осіб, вимушено переміщених за кордон з України, заходів їх підтримки, створення необхідних умов для їх повернення в Україну, прискорення затвердження Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, з урахуванням необхідності створення належних умов для повернення українців з-за кордону, вирішення житлових питань та їх інтеграції у приймаючі громади, а також необхідності визначення переліку послуг та запровадження можливості надання доручень в електронній формі, зокрема з використанням мобільного додатку або порталу «Дія», для отримання документів, довідок, витягів, тощо, здійснення представницьких дій в органах влади України з немайнових питань від імені осіб, які перебувають за межами України.

Комісія швидко реагувала на погіршення ситуації та збільшенню кількості евакуйованих українців із небезпечних для життя регіонів. Так, за результатами візитів до транзитних центрів *(тобто спеціально облаштованих пунктів тимчасового перебування для людей, евакуйованих з небезпечних територій, ВПО, що мають забезпечувати базові потреби: прихисток, харчування, воду,*

медичну та психологічну допомогу, а також допомогу з оформленням документів та перенаправленням до іншого, більш постійного житла) у містах Павлоград, Лозова, с. Волоське Дніпропетровської області та відповідної комунікації Голови та членів Комісії з відповідальними членами Уряду та Головами обласних військових адміністрацій, вживались заходи щодо відкриття нових транзитних центрів, облаштування додаткових місць для перебування евакуйованих, залучення регіонів у пошуку додаткових місць для так званої тилової евакуації, в т.ч. для маломобільних громадян.

Крім цього, Уряду України Комісія запропонувала урегулювати діяльність транзитних центрів та порядок їх взаємодії з гуманітарними (благодійними, волонтерськими) організаціями у відповідних нормативно-правових актах Кабінету Міністрів України, а також забезпечити евакуйованим особам надання в цих центрах гуманітарної, медичної, фінансової, правової та іншої допомоги, із подальшим розміщенням, а також забезпечити резерв місць у транзитних центрах на випадок загострення безпекової ситуації.

Завдяки візиту членів Комісії та відповідному рішенням Комісії Держприкордонслужба спростила транзит до Української Бессарабії - з 1 листопада 2025 року впроваджено спрощені процедури проїзду ділянкою дороги Одеса–Рені через Паланку для громадян України чоловічої статі віком 18–60 років, зокрема мешканців Одеського, Білгород-Дністровського, Ізмаїльського та Болградського прикордонних районів Одеської області, а саме: скорочено термін розгляду звернень щодо погодження проїзду до трьох діб; дозвіл діятиме до одного року (раніше лише пів року), аналіз і вирішення спірних ситуацій здійснюватиметься безпосередньо на місці, служба окремих прикордонних нарядів здійснюватиме супровід ризикової категорії осіб під час їх руху ділянкою автодороги.

Рекомендації Комісії

Діяльність Комісії протягом звітного періоду виявила гостру необхідність розроблення низки законодавчих ініціатив, спрямованих на забезпечення прав і свобод постраждалого населення, а також важливість регулярного здійснення заходів парламентського контролю для вжиття необхідних заходів органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Потребують невідкладного розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради підготовлені з ініціативи та за участю членів Комісії такі законопроекти:

про внесення змін до Закону України "Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України" та деяких інших законів України щодо удосконалення механізму надання компенсацій та обліку нерухомого майна, реєстр. № 13136 – потребує прийняття в першому читанні;

про внесення зміни до статті 5 Закону України "Про статус гірських населених пунктів в Україні" щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб, реєстр. № 12300 – потребує прийняття в цілому;

про внесення змін до деяких законів України щодо нарахування плати за житлово-комунальні послуги та облік збитків у зв'язку з пошкодженням або знищенням об'єктів нерухомого майна, реєстр. № 13155 – потребує прийняття в другому читанні та в цілому;

про внесення змін до Закону України «Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України», реєстр. № 14303 – потребує прийняття в першому читанні;

про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб" щодо виплати допомоги на проживання з урахуванням результатів оцінювання задоволення потреб та ступеня інтеграції внутрішньо переміщеної особи за місцем фактичного проживання, реєстр. № 10382 – потребує прийняття в першому читанні.

Разом із цим, беручи до уваги продовження збройної агресії Російської Федерації проти України, наслідком якої є зростання кількості постраждалого населення, продовження функціонування у Верховній Раді України колегіального органу (Спеціальної комісії), основним завданням якого є захист прав таких осіб, залишається вкрай необхідним.

